

Особливості промисловості будівельних матеріалів в Україні

Торкатюк В.І., Биченко Л.А., Попова Є.І., Харківська національна академія міського господарства

Промисловість будівельних матеріалів є основним постачальником будівництву предметів праці, які складають близько половини вартості підрядних робіт і, таким чином, значно впливають на відтворювальні процеси в усіх галузях економіки держави в цілому.

В умовах розбалансованої економіки, порушення зв'язків з матеріально-технічного постачання суттєвою перешкодою для підприємств будівельних матеріалів стала їх залежність від поставок палива з Росії, Туркменістану, Казахстану. Внаслідок цього, а також погіршення будівельної діяльності, падіння платоспроможного попиту, жорстких обмежень у використанні паливно-енергетичних ресурсів і окремих видів сировини скоротився випуск усіх без винятку видів будівельних матеріалів та виробів.

Обсяг і структура виробництва будівельних матеріалів залежить від таких основних чинників:

- енергетичної кризи, яка зумовила необхідність проведення структурних змін у виробництві, пошуку і запровадження енергозберігаючих технологій, змін у способах виробництва;
- спаду рівня інвестиційно-будівельної активності через дефіцит бюджетів усіх рівнів, обмеження коштів у підприємств і населення, що призвело до скорочення масштабів і зміни структури інвестицій;
- інфляційного знецінення коштів, різкого зростання цін і відповідного падіння платоспроможності споживачів будівельних матеріалів та змін у кон'юнктурі світового ринку;
- нераціональної структури будівельної продукції, коли за часів СРСР традиційно переважали обсяги будівництва промислових об'єктів;
- порушення господарських зв'язків і традиційних матеріалопотоків у економічному просторі колишнього СРСР, створення дефіциту нафтопродуктів, лісоматеріалів, окремих видів обладнання та комплектуючих;
- відсутності нормальних ринкових умов, у т. ч. конкурентного середовища в сфері промисловості будівельних матеріалів.

Слід зазначити і те, що підприємства будівельного комплексу працювали буквально на знос, що в умовах економічних перетворень поставило їх на межу розвалу. Через технологічну відсталість та монополізм великих державних підприємств будівельної індустрії при сьогоднішньому співвідношенні рівнів купівельної спроможності і цін будівельний ринок перенасичений дорогими будівельними матеріалами. Попит на ньому стає все більш вибіркоким. З одного боку, він переміщується до відносно дешевих нетрадиційних будівельних матеріалів, які мають високі споживчі якості (наприклад, вироби з пористого бетону, матеріали із золошлакових та інших відходів виробництва), з другого - підвищується попит на престижні і дорогі

матеріали для індивідуального та офісного будівництва (наприклад, черепиця, високоякісні керамічні, фаянсові та столярні вироби, опоряджувальні матеріали, предмети та системи автономного життєзабезпечення садиб і будинків).

Внаслідок цього потенціал попиту на нетрадиційні високоякісні матеріали зростає, що впливає на рівень використання потужностей промисловості будівельних матеріалів. Для подальшого розвитку підприємств промисловості будівельних матеріалів та підвищення конкурентоспроможності потрібно прискорити реалізацію вже розроблених планів реструктуризації і перепрофілювання підприємств промисловості будівельних матеріалів та будівельної індустрії, у т.ч. комбінатів великопанельного домобудування, а також продовжити роботу з впровадження заходів щодо енергозбереження.